

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА
СЕРТИФИЦИРАНА СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО ISO 9001:2008
1051 СОФИЯ, УЛ. "ТРИАДИЦА" № 2, ТЕЛ: 8119 443, ФАКС: 988 44 05, WWW.MLSP.GOVERNMENT.BG

ЗАПОВЕД

№ РД 01-375 / 11.05.2018

На основание чл. 25, ал. 4 от Закона за администрацията, във връзка с чл. 26, ал. 5 от Наредба № РД-07-7 от 5.10.2010 г. за условията и реда за водене и съхраняване на регистрите за пълно осиновяване

НАРЕЖДАМ:

I. Утвърждавам Програма за обучение на осиновяващите при условията на пълно осиновяване, съгласно Приложение № 1 към настоящата заповед.

II. Отменям Заповед № РД01-327/16.04.2013 г. на министъра на труда и социалната политика.

Настоящата заповед да се доведе до знанието на заинтересованите лица, за сведение и изпълнение.

ВЯРНО С ЕЛЕКТРОННО
ПОДПИСАНИЯ ОРИГИНАЛ

10.05.2018

X
БИСЕР ПЕТКОВ
Министър на труда и социалната политика
Signed by: Biser Petkov

ПРОГРАМА ЗА ОБУЧЕНИЕ НА ОСИНОВЯВАЩИ ПРИ УСЛОВИЯТА НА ПЪЛНО ОСИНОВЯВАНЕ

ТЕМА 1:

ВЪВЕДЕНИЕ В ОСИНОВЯВАНЕТО

Цел 1: Запознаване със същността на осиновяването.

Цел 2: Значението и ролята на обучението в процеса по осиновяване. Обучението като начин за подпомагане, осмисляне и затвърждаване на готовността да осиновиш и отгледаш дете, което не е тво биологично.

Задачи:

1. Запознаване със спецификата на осиновяването:

- Какво е осиновяване.
- място на осиновяването в системата на закрила на детето.
- Осиновяването – мотиви, очаквания и нагласи.
- Вътрешна мотивация, свързана с желанието да бъдеш родител.
- Мотивация, продуктувана от желание за оказване на подкрепа, приемане и отглеждане на дете, лишено от родителска грижа.
- Разликата между приемната грижа и осиновяването.
- Правна рамка на осиновяването.
- Видове осиновяване.
- Процедура по осиновяване.

2. Основни принципи и цели на осиновяването:

- Правата на детето.
- Отглеждане на детето в сигурна семейна среда.
- Защита на правата и интересите на детето и осигуряване на условия за неговото правилно развитие.
- Грижа в съответствие с потребностите и индивидуалните характеристики на детето.
- Същност и общи характеристики на процеса по осиновяване – избор на подходящо семейство за конкретното дете.

3. Осиновяването като партньорство за постигане на обща цел:

- Партьорство със социалните работници.
- Съвместна работа със специалисти, които познават и се грижат за детето - лекари, учители, възпитатели и др.
- С приемното семейство.
- Със специалисти от услугата, в която е настанено детето.

ТЕМА 2:

ДЕЦАТА, КОИТО МОГАТ ДА БЪДАТ ОСИНОВЕНИ ПРИ УСЛОВИЯТА НА ПЪЛНО ОСИНОВЯВАНЕ

Цел 1: Характеристики на дете, настанено в приемно семейство. Характер и динамика на приемната грижа и вероятните преживявания на децата, настанени в приемно семейство, преди да бъдат осиновени.

Цел 2: Характеристики на дете, настанено в специализирана институция или услуга от резидентен тип.

Задачи:

1. Запознаване със спецификите на деца, настанени извън биологичното семейство:

- Очаквания и фантазии за детето и реалността.
- Основни характеристики на децата, вследствие отглеждането им извън биологичното семейство.
- Значението на идентичността и историята на живота за развитието на детето.
- От какво се нуждае детето, за да порасне.

- Раздялата; загубите; привързаността - значението им в живота на детето.

ТЕМА 3:

ДЕТЕТО - Развитие и възпитание

Цел: Запознаване с основните фактори, които оказват влияние върху развитието и формирането на личността на детето.

Задачи:

1. Запознаване с психическото и физическото развитие на детето в отделните възрастови периоди. Специфики на грижата за малки деца.
2. Ранно детско развитие и потребности на малкото дете, полагане на здравни грижи, ролята на играта в процеса на възпитание и израстване.
3. Основни потребности и характеристики на детето в различните възрастови периоди. Криза на юношеството.
4. Идентичност на детето. Наследственост и генетична обусловеност, култура. Значението на идентичността и историята за живота и развитието на детето.
5. Развитие на детската личност: от зависимост към самостоятелност.
6. Образователни потребности на детето.
7. Изграждане на сигурна привързаност. Значение на връзката с близък човек и на раздялата с близък човек.
8. Разбиране на поведението на детето.
9. Справяне с трудното поведение, умения за изразяване на емоции.
10. Емоционални и поведенчески особености в развитието на детето през различните възрастови периоди.
11. Психическо развитие – календарна и интелектуална възраст на детето.
12. Наличие на емоционална дистантност; разстройство на привързаността.
13. Приемливо и ефективно възпитание.

ТЕМА 4:

СЕМЕЙСТВОТО: Какво е да се грижиш за осиновено дете?

Цел: Да се обясни символичният характер на връзките родители - деца.

Задачи:

1. Семейството като социална единица. Жизнен цикъл на семейството.
 - Функция на майката и функция на бащата.
 - Ролята на разширения семеен кръг.
 - Родители, сам отглеждащ детето си. Социална среда и взаимовръзки. Семеен кръг на детето.
2. Идентичност: наследство и култура, индивидуални черти и самоуважение. Осиновяване на дете от друг етнос - как се определя етносът на детето.
3. Подготовка и планиране на настаняването, очаквания и страхове - на детето, на осиновителите.

ТЕМА 5:

ПОСРЕЩАНЕ И АДАПТАЦИЯ НА ДЕТЕТО В СЕМЕЙСТВОТО

Цел: Подкрепа и щадящо преминаване на детето към новия начин на живот.

Задачи:

1. Взаимодействие между осиновителите и лицата, полагащи грижи за детето (предаване на грижата за детето, споделяне на друга важна информация, имаща отношение към отглеждането и възпитанието на детето).
2. Как протича адаптацията на детето в новото семейство:
 - Привързаност и адаптация на дете, което е било настанено в приемно семейство.
 - Привързаност и адаптация на дете, което е било настанено в специализирана институция или социална услуга от резидентен тип.

3. Емоционални и поведенчески реакции - как да си ги обясним и как да подкрепим детето:
 - От какво има нужда детето и какво иска детето.
 - Какво желаят родителите от осиновяването.
4. Представяне на детето от социалния работник в ОЗД и задължително ли е да кажем „да“:
 - Първата среща с детето и как да бъде спечелено неговото доверие.
 - Планиращи срещи за представяне на детето — включване на осиновителите в съвместни дейности с децата - хранене, къпане, игри и др.
5. Пренинаване на детето в осиновителното семейство.
6. Промени в семейните взаимоотношения - въздействието, което оказва новата им роля върху личността и различните аспекти на живота им (брак, семейство, работа, финанси):
 - Дневен ритъм на живот на семейството.
 - Биологични деца.
 - Взаимоотношения между съпрузите.
 - Нова организация на ежедневието.

ТЕМА 6:

ОСОБЕНОСТИ НА ДЕЦАТА, ПРЕЖИВЕЛИ РАЗДЯЛА - С БИОЛОГИЧНОТО СЕМЕЙСТВО, С ПРИЕМНОТО СЕМЕЙСТВО, С ДРУГИ ЗНАЧИМИ ВЪЗРАСТНИ ЗА ДЕТЕТО. РАЗДЯЛА И АЛТЕРНАТИВИ

Цел: Запознаване на кандидат - осиновителите с особеностите на отглеждането на осиновено дете, преди всичко - разкриване на истината за осиновяването.

Задачи:

1. Как да кажем на детето си, че е осиновено. Най-често задавани въпроси.
 - Правото на осиновения човек да познава своя произход.
 - Методи и подходи при разкриване на тайната на осиновяването - приказки, филми, снимки, „Щъркелов ден“ и ролята му в семейството и в живота на детето.
 - Успешно съпстване със симптомите на физическите и поведенчески прояви на първичната рана и тайната на осиновяването от страна на детето и от страна на осиновителите.
2. Справяне с тревогата и страховете на осиновителите.
3. Осиновеното дете и неговият свят – значимите хора.
4. Осиновеното дете и училище.
5. Обучителни проблеми и ментално здраве.
6. Детската сексуалност и сексуалното здраве.
7. Да се поддържа ли връзка с приемното семейство? Ползите от запазване на контактите на детето с приемното семейство. Партийорството между приемното и осиновителното семейство - най-добрият интерес на детето.
8. Името на детето (промяна на личното име). Ползата да се подкрепя идентичността на децата. Последици при смяна на името на детето.

ТЕМА 7:

КАК ДА ОБЩУВАМЕ С ДЕЦАТА

Цел: Да се осъзнае необходимостта от уважение към личността на детето и неговите права, да се проследят основните първоизточници на детското поведение, да се овладеят позитивни подходи за възпитание на детето.

Задачи:

1. Разбиране и преценка на самочувствието и самоуважението. Изграждане на самоуважение и вникване в поведенческите особености.
2. Как да говорим през различните възрасти на детето за осиновяването.
3. Как да докосваме детето, когато то още не може да говори.
4. Как да общуваме с децата, без да правим внушения, че очакваме позитивни резултати.

5. Как да разпознаваме проявите на душевно страдание на детето.
6. Агресията и как да реагираме на проявите на агресия на детето.

ТЕМА 8:

БЕЗОПАСНА ГРИЖА

Цел: Да се гарантират безопасни условия за живот и грижа за детето в семейството на осиновителите.

Задачи:

1. Осигуряване на сигурна и безопасна среда на детето.
2. Инциденти с деца. Формиране на умения за предприемане на превантивни мерки за избягване и недопускане на инциденти с детето.
3. Умения за реакция в кризисна ситуация и при условия на спешност.
4. Придобиване на знания и умения, необходими за оказване на първа помощ на детето при нужда.
5. Разпознаване и адекватна реакция при признания на здравословни проблеми.
6. Здраве, хигиена, профилактика и хранене на детето.

ТЕМА 9:

ПОДКРЕПА НА ОСИНОВИТЕЛИТЕ.

СЛЕДОСИНОВИТЕЛНО НАБЛЮДЕНИЕ

Цел: Консултативна подкрепа на семейството и детето за следосиновителния период, както и за посрещане на ежедневни нужди и възникнали проблеми.

Задачи:

1. Да се уточнят ролите на партньорите (семейство, ОЗД, приемно семейство и други значими възрастни за детето, самото дете).
2. Наблюдение - планирани и непланирани срещи.
3. Подкрепа на:
 - Осиновителите.
 - Поддържащо обучение.
 - Индивидуални консултации.
 - Други услуги.
 - Детето.

ТЕМА 10:

НАСИЛИЕ НАД ДЕТЕТО – ОСНОВНИ СПЕЦИФИЧНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ДЕЦА, ПРЕЖИВЕЛИ ИЛИ СВИДЕТЕЛИ НА НАСИЛИЕ

Цел: Да се повиши чувствителността на кандидат - осиновителите към проблемите, свързани с насилието и да се подгответ за адекватно реагиране при разпознаване белезите на преживяно насилие у детето. Да разберат същността на грижата за дете, което е преживяло травма от физическо малтретиране, сексуална злоупотреба, пренебрегване.

Задачи:

1. Емоционални и поведенчески реакции при децата, жертва на различни видове насилие:
 - физическо;
 - емоционално;
 - сексуално;
 - пренебрегване.
2. Запознаване на семейството с възможните последици и проблеми в живота на децата, жертви на насилие.
3. Подходи и стъпки за подкрепа за преодоляване на последиците от травмата.
4. Разискване на темата за несъстоятелните обвинения и твърдения от страна на децата за злоупотреба - подчертава се, че приемната грижа и осиновяването крият рискове.

ТЕМА 11:

ОСИНОВЯВАНЕ НА ДЕТЕ С УВРЕЖДАНЕ ИЛИ С ХРОНИЧНО ЗАБОЛЯВАНЕ

Цел: Да се подготвят осиновителите за осиновяване на дете с увреждане или с хронично заболяване, за да отговорят на потребностите от грижи и подкрепа на осиновеното дете.

Задачи:

1. Запознаване със спецификата на увреждането или хроничното заболяване и влиянието им върху личността и поведението на детето:

- Фамилна обремененост – кои заболявания на биологичните родители могат да се отразят на здравето и развитието на детето.
- Разпознаване на потребностите на дете с увреждане или с хронично заболяване.
- Как да посрещнем нуждите на детето с увреждане или с хронично заболяване.
- Осиновяване на дете с леки, лечими и хронични заболявания.
- Осиновяване на дете с леко изоставане в нервно-психическото развитие.
- Разлика между състояние и увреждане.

2. Запознаване с възможностите за подкрепа на семейство, отглеждащо дете с увреждане.

3. Как грижата за дете с увреждане ще промени живота на семейството, взаимоотношенията между родителите, планирането, организираното на семейния живот и живота в общността.

ТЕМА 12:

СОЦИАЛНА ПОДКРЕПА ПРИ ДОПУСНАТО ПЪЛНО ОСИНОВЯВАНЕ НА ДЕТЕ

Цел: Представяне на информация за възможностите за оказване на подкрепа на лицата/семействата, които са осиновили дете.

Задачи:

1. Правна възможност за ползване на отпуск и изплащане на обезщетение при осиновяване на дете. Изплащане на семейни помощи за деца, съгласно българското законодателство.

2. Насочване към социални услуги в общността, с цел оказване на психологическа подкрепа и консултиране на семейството и детето.

ТЕМА 13:

ОСИНОВИТЕЛНО СЕМЕЙСТВО, ВТОРО ОСИНОВЯВАНЕ НА ДЕТЕ

(за семейства, които са преминали обучение, вече са осиновили дете и предстои осиновяване на второ/трето дете. Обучение на теми по избор с идентифицирана потребност от надграждане)

1. Мотивация за второ осиновяване.
2. Прецизиране на календарната възраст на второ дете.
3. Подготовка на първото дете в семейството за предстоящото осиновяване.
4. Опасност от емоционални кризи при първото осиновено дете – как да се разпознаят и успешно справяне с тях.
5. Наличие на подкрепяща среда.
6. Организация на ежедневието.

Обучението се осъществява в рамките на минимум 50 часа.

При възможност в обучението на осиновящите да се включи психолог или друг подходящ специалист.

Насочване на кандидат-осиновителите към подходяща литература, видеофилми и др. материали, които ще повишат информираността по темите.

Попълване на въпросник за обратна връзка от проведеното обучение: (Приложение – Примерен въпросник)

ПРИЛОЖЕНИЕ:

Примерен въпросник за получаване на обратна връзка от проведеното обучение
(Моля, отбележете отговора, който в най-пълна степен отразява Вашето мнение. В случай, че имате друг отговор, извън посочените – дайте кратко описание.)

- 1. Проведеното обучение отговори ли на Вашите очаквания?**
 Не мога да преценя
 Да
 В малка степен
- 2. Има ли теми, които оценявате като важни за Вашата подготовка за осиновяването, но не са включени в програмата и/или не са обсъждани по време на обучението?**
 Не мога да преценя
 Не
 Да (моля, посочете)
- 3. Има ли теми от обучителната програма, които считате, че не са важни или значими за Вас?**
 Не мога да преценя
 Не
 Да (моля, посочете)
- 4. В процеса на обучение получихте ли изчерпателна информация относно профила на децата, които могат да бъдат осиновени?**
 Не мога да преценя
 Да
 В малка степен
- 5. Бихте ли променили нагласите си за детето, което бихте искали да осиновите, в резултат на получената информация и подготовка по време на обучението?**
 Не мога да преценя
 Да (моля, посочете)
 Донякъде
 Не
- 6. Считате ли, че е необходима подкрепа след осиновяването на детето?**
 Не мога да преценя.
 Да (моля, посочете в каква насока)
 Не
- 7. В периода на изчакване на решението на Съвета по осиновяване, следва ли да има активна работа и сътрудничество с кандидат-осиновителите?**
 Не мога да преценя
 Да, необходимо е (моля, посочете в каква насока)
 Не